

*Małgorzata Wojniak
PWSZ w Zamościu
mwgoskaa314@gmail.com*

Tydzień Edukacji Globalnej 2013 „Wybierz zrównoważony styl życia!” – seminarium Koła Naukowego Politologów PWSZ im. Szymona Szymonowica w Zamościu, Zamość, 22 listopada 2013 r.

Tydzień Edukacji Globalnej to coroczna międzynarodowa akcja, mająca na celu zwrócenie uwagi społeczeństw w Europie na potrzebę prowadzenia edukacji o sprawach globalnych, poprzez intensywne i różnorodne działania skierowane przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Do aktualnych wyzwań globalnych z pewnością można zaliczyć poruszaną w tym roku kwestię zapewnienia zrównoważonego rozwoju. Tegoroczna akcja jest już piętnastą edycją europejskiego TEG, której hasło brzmi: „Wybierz zrównoważony styl życia!”. Organizatorzy przedsięwzięcia zachęcali do przyjrzenia się problematyce zrównoważonej i odpowiedzialnej konsumpcji oraz dbałości o środowisko naturalne oraz własne, codzienne nawyki i decyzje związane z tymi obszarami.

Tydzień Edukacji Globalnej w tym roku przypadł na dni od 16 do 24 listopada, a koordynatorem projektu była Grupa Zagranica – platforma organizacji pozarządowych działających w obszarze współpracy rozwojowej, wspierania demokracji, pomocy humanitarnej i edukacji globalnej. Organizacja TEG była natomiast współfinansowana ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Do omawianej akcji mogły włączyć się organizacje, szkoły, domy kultury czy firmy – wszyscy, którzy wyrażali chęć działania lub mieli ciekawy pomysł na aktywność w tej dziedzinie. Działania podejmowane w ramach TEG mogły również przybierać różnorodną formę i charakter – spotkań lub warsztatów tematycznych, wieczorów filmowych czy flash mobów¹. W przedsięwzięciu, po raz drugi, wzięli udział studenci i studentki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Szymona Szymonowica w Zamościu. W dniu 22 listopada 2013 r. Koło Naukowe Politolo-

¹ Informacje na temat Tygodnia Edukacji Globalnej znajdują się na stronach: <http://www.polskapomoc.gov.pl/Tydzien,Edukacji,Globalnej,2013,1922.html>; <http://www.teg.edu.pl/>.

gów zorganizowało seminarium, które odbyło się w Instytucie Nauk Społecznych. Podczas seminarium swoje prezentacje przedstawili: Anna Prokopiuk – *Istota, cele i odbiorcy edukacji globalnej*; Monika Kalita – *Zrównoważona konsumpcja*; Angelika Dąbrowska – *Odpowiedzialna produkcja i konsumpcja zasobów leśnych*; Lila Pietrusiewicz – *Zrównoważony rozwój a kwestia głodu i ubóstwa na świecie*; Tomasz Srokowski – *Edukacja globalna a przeciwdziałanie dyskryminacji na tle rasowym i etnicznym*; Kamil Zając – *Wirtualna woda, czyli ile wody naprawdę zużywasz*; Jolanta Wojda – *Kolektory słoneczne alternatywą dla tradycyjnych rozwiązań pozyskiwania ciepła*; Anastasiia Tretiak – *Wiatraki jako niekonwencjonalne źródło energii*. Funkcję koordynatorki tego przedsięwzięcia pełniła dr Ewa Pogorzała.

Seminarium rozpoczęło się krótkim wprowadzeniem merytorycznym dr Ewy Pogorzały, a następnie swoje prezentacje przedstawiali studenci. Jako pierwsza, wystąpiła Anna Prokopiuk, omawiając istotę, cele i odbiorców edukacji globalnej. Autorka wystąpienia przybliżyła uczestnikom seminarium czym jest edukacja globalna, podając iż jest to część kształcenia obywatelskiego i wychowania, która rozszerza jego zakres przez uświadamianie istnienia zjawisk i współzależności łączących ludzi i miejsca. Natomiast jej celem jest przygotowanie odbiorców do stawiania czoła wyzwaniom dotyczącym całej ludzkości. W dalszej części wystąpienia, prelegentka omówiła szereg wyzwań stojących przed edukacją globalną, wymieniając wśród nich zapewnienie pokoju i bezpieczeństwa na świecie, poprawę jakości życia w krajach Globalnego Południa, zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz budowanie partnerskich relacji gospodarczych i społecznych pomiędzy krajami Globalnej Północy i Globalnego Południa. Anna Prokopiuk przedstawiła zebranym także cele edukacji globalnej, czyli przede wszystkim uświadczenie sobie i rozumienie zagadnień rozwoju globalnego oraz ich implikacji lokalnych i osobistych. Kolejne cele wyszczególnione przez autorkę dotyczyły edukacji obywateli w tematyce sprawiedliwości społecznej i zrównoważonego rozwoju, otwierania wymiaru globalnego i perspektywy holistycznej w edukacji. Efekty edukacji globalnej to poszerzanie horyzontów, dostęp do wiedzy, produktów nauki i technologii, wspólne akcje na rzecz rozwiązywania wspólnych problemów oraz międzykulturowość i rozwój osobisto – społeczny. Ale edukacja globalna to również, a może przede wszystkim uświadczenie negatywnych skutków zależności globalnych, odczuwalnych na poziomie społecznym, ekonomicznym, gospodarczym, przykłady naruszania praw człowieka, skrajne ubóstwo, zagrożenia ekologiczne. Na końcu wystąpienia autorka wymieniła listę międzynarodowych dokumentów istotnych dla promowania i wsparcia edukacji globalnej.

Zagadnienie zrównoważonej konsumpcji przybliżyła w kolejnej, równie ciekawej prezentacji, Monika Kalita. Na wstępie szczegółowo omówiła czym jest zrów-

noważona konsumpcja i jakie są jej cele. Zrównoważona konsumpcja to optymalne, świadome i odpowiedzialne korzystanie z dostępnych zasobów naturalnych, dóbr i usług, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju – mówiła autorka. Cele zrównoważonej konsumpcji dotyczą zaspokajania potrzeb i podniesienia jakości życia dla wszystkich w wymiarze lokalnym i globalnym, przestrzegania praw człowieka i praw pracowniczych, zaspokajania potrzeb społecznych z uwzględnieniem potrzeb przyszłych pokoleń, zachowania i odtworzenia kapitału przyrodniczego, ograniczenia marnotrawstwa, produkcji odpadów oraz zanieczyszczeń i wyboru towarów i usług, które w największym stopniu spełniają kryteria etyczne, społeczne i środowiskowe. Ponadto prelegentka przekazała zebranim, iż produkty zrównoważone to towary lub usługi powstałe w wyniku zrównoważonej produkcji, respektującej wymogi ekologiczne i społeczne w stopniu wyższym niż analogiczne produkty konwencjonalne, na każdym etapie ich cyklu życia, a więc procesu wytwórczego i łańcucha dostaw, począwszy od zapotrzebowania na surowce, sposoby produkcji i obrabiania, poprzez pakowanie, dystrybucję, aż po użytkowanie i utylizację, włączając w to aspekty transportu. Skupiła się ponadto na atrybutach produktów zrównoważonych, wymieniając tu wysoką rangę bezpieczeństwa tych produktów oraz to, iż spełniają międzynarodowe standardy środowiskowe i etyczne na wszystkich etapach cyklu życia. W tej kwestii dodała także, że ich wytwarzanie oraz użytkowanie powinno oddziaływać pozytywnie, zarówno na konsumentów, jak i na lokalną społeczność, poprzez np. przyczynianie się do poprawy warunków na lokalnym rynku pracy przez aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz fakt, iż proces produkcji i dystrybucji produktów zrównoważonych powinien stymulować sektor usług, wykorzystujący głównie zasoby pracy, a tym samym przyczyniający się do zmniejszenia bezrobocia. Podkreśliła również, że do produktów tych powinna być dołączona wiarygodna informacja dotycząca aspektów środowiskowych i społecznych, a także wskazówki odnoszące się do ich zrównoważonego użytkowania, w tym również ich przetwarzania i utylizacji, a same produkty zrównoważone powinny dorównywać lub przewyższać konwencjonalne pod względem zarówno cech użytkowych, jak i jakości i dostępności. Z uwagi na zrównoważoną konsumpcję, Monika Kalita dokonała podziału postaw konsumentów na egocentryków i ekocentryków. Ponadto, szczegółowo omówiła zebranim zasadę 3 R – *Reduce, Reuse, Recycle* oraz podkreśliła jej rangę dla zrównoważonego rozwoju. *Reduce* oznacza ograniczenie ilości nabywanych dóbr, kupno produktów rzeczywiście potrzebnych, *reuse* natomiast ponowne wykorzystanie przedmiotów, a *recycle* przetwarzanie surowców wtórnych. Autorka wyjaśniła również reguły funkcjonowania zasady 3 R w życiu codziennym. Na zakończenie swojej prezentacji, prelegentka wymieniła czas rozkładu najpopularniej-

szych odpadów, co umocniło znaczenie zasady 3 R oraz pokazała zebranych oznaczenia produktów przyjaznych dla środowiska i listę polecanych marek posiadających dane oznaczenia.

Temat odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji zasobów leśnych omówiła Angelika Dąbrowska, podając na początku, że lasy na świecie zajmują łącznie około 4 mld ha, czyli około 30% zamieszkanego lądu, lecz znikają one z powierzchni Ziemi w rosnącym tempie. Autorka prezentacji podała, iż co roku ginie około 13 mln ha lasów, z czego ponad 4 mln ha stanowią lasy pierwotne, rozwijające się dotąd bez ingerencji człowieka i podlegające tylko prawom przyrody. Największe ubytki lasów odnotowuje się w Ameryce Łacińskiej (4,2 mln ha rocznie) i w Afryce (4 mln ha rocznie). Roczne straty netto lasów w skali globalnej wynoszą ok. 5 mln ha rocznie i są porównywalne do podwójnej powierzchni województwa lubelskiego. Wylesianie następuje wskutek bezpośrednich działań człowieka i w efekcie oddziaływań przyrodniczych – mówiła prelegentka. Następuje zarówno na skutek wycinania, wypalania oraz zalewania całych połaci lasów, jak i wycinki najcenniejszych gatunków. Jest ona także efektem osłabienia lasów poprzez ich fragmentację. Angelika Dąbrowska poruszyła ponadto kwestię nielegalnej wycinki drzew, podając słuchaczom, iż nielegalna wycinka jest bardzo prężną gałęzią handlu międzynarodowego, który przynosi rocznie miliardy dolarów dochodu. Problem dotyczy zarówno wycinki chronionych gatunków, jak i wszelkich drzew z lasów oficjalnie znajdujących się pod ochroną. Autorka wystąpienia stwierdziła także, iż istnieją pozytywne, choć skromne, osiągnięcia proekologiczne dotyczące lasów, do których należy zaliczyć powołane przez ONZ w 2000 roku Forum Narodów Zjednoczonych do spraw Lasów (United Nations Forum on Forests, UNFF) i ogłoszenie roku 2011 Międzynarodowym Rokiem Lasów. Celem przedsięwzięć było zachowanie istniejącej na Ziemi bioróżnorodności, zrównoważone wykorzystywanie zasobów naturalnych oraz sprawiedliwy i równy podział dóbr pochodzących z użytkowania zasobów genetycznych natury. Założeniem była również ochrona oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów wodno-błotnych i ochrona środowiska życia ptactwa wodnego.

W czasie prezentacji został omówiony ponadto temat certyfikacji produktów i usług, które powstały zgodnie z określonymi standardami środowiskowymi i społecznymi. Certyfikacja służy przede wszystkim konsumentom, którzy chcą dowiedzieć się, skąd pochodzą oraz w jaki sposób zostały wyprodukowane towary, które kupują. Odnosi się natomiast przede wszystkim do producentów, którzy zdecydowali się podporządkować pewnym regułom dotyczącym pozyskiwania surowców, przetwórstwa, pakowania, transportu czy dystrybucji. Prelegentka przeanalizowała zastosowanie omawianej przez poprzedniczkę zasady 3 R w odniesieniu do zasobów

leśnych. Wyjaśniła słuchaczom seminarium, że należy unikać kupowania niepotrzebnych rzeczy, ograniczyć drukowanie dokumentów, które można przeczytać na ekranie komputera lub zredukować liczbę stron drukowanego tekstu. Oprócz tego, zachęcała do korzystania z zasobów bibliotecznych, zamiast drukowania i kserowania książek, co ograniczyłoby konsumpcję produktów z papieru. Na zakończenie autorka podkreśliła znaczenie świadomości społecznej dotyczącej odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji zasobów leśnych. Stwierdziła, iż należy sprawdzać deklaracje producentów, zawarte np. na etykietach produktów, wywierać wpływ na firmy i władze poprzez pisanie odpowiednich petycji, listów czy apeli oraz poszerzać społeczną wiedzę na temat przyczyn i skutków ich proekologicznych wyborów.

Kolejna prezentacja dotyczyła zrównoważonego rozwoju w obliczu głodu i ubóstwa na świecie. Autorka wystąpienia, Lila Pietrusiewicz, na wstępie zacytowała fragment Deklaracji Milenijnej, zatwierdzonej przez 189 światowych przywódców w 2000 roku, na szczycie ONZ: „Nie będziemy szczędzić wysiłków, aby uwolnić naszych braci - mężczyzn, kobiety i dzieci od przygnębiających i nieludzkich warunków, w jakich żyje ponad miliard mieszkańców Ziemi”. W dalszej części, prelegentka skupiła się na Milenijnych Celach Rozwoju, które zobowiązywały bogate i biedne kraje do wspólnej pracy na rzecz wyeliminowania skrajnego ubóstwa i głodu, zapewnienia dostępu do edukacji na poziomie podstawowym, promowania równości kobiet i mężczyzn, poprawy zdrowia matek i dzieci, zwalczania chorób oraz do ochrony środowiska. Podkreśliła, iż wszystkie te cele postanowiono zrealizować do roku 2015. W dalszej części prezentacji, autorka skupiła się na wyjaśnieniu zjawiska ubóstwa, stwierdzając, że skrajne ubóstwo zabija. Ubóstwo w obliczu głodu, choroby czy klęsk żywiołowych powoli lub błyskawicznie pozbawia jednostki środków na przeżycie, a w wyniku braku nikłego dochodu na zaspokojenie podstawowych potrzeb o życiu lub śmierci niejednokrotnie decyduje zwykły przypadek: choroba, susza, powódź lub plaga niszcząca zbiory. Następnie prelegentka podała zebrany przeraźliwe statystyki, obrazujące skalę ubóstwa na świecie. W biednych krajach na każdy 1000 urodzonych dzieci ponad 100 umiera przed swoimi piątymi urodzinami, podczas gdy w bogatych krajach liczba ta wynosi poniżej 10. Niemowlę urodzone dziś w Afryce Subsaharyjskiej ma jedynie 33% szansy dożycia wieku 65 lat – mówiła autorka. Ponad miliard osób, wciąż żyje w skrajnym ubóstwie, a realizacja celów jest kwestią „życia i śmierci”. Ponad 1 miliard ludzi na świecie musi przeżyć za mniej niż 1 dolara dziennie, a kolejne 2,7 miliarda walczy o przeżycie za mniej niż 2 dolary. Problem ubóstwa w rozwijającym się świecie wykracza poza biedę związaną z brakiem dochodu. Oznacza on konieczność przejścia 1,5 km każdego dnia po wodę i drewno na opał oraz choroby, które zostały wyeliminowane w bogatych krajach

dawno temu. Ponadto, każdego roku umiera 11 milionów dzieci, większość z nich nie dożywa 5. roku życia, z czego ponad 6 milionów traci życie z powodu chorób, którym można zapobiec – malarii, biegunki czy zapalenia płuc. Na każdą minutę w skutek głodu przypada 57 przypadków śmierci dzieci, niedożywienie powoduje 55% z wszystkich zgonów dzieci na świecie. Około 183 miliony dzieci waży mniej niż powinny w swoim wieku. Ponadto autorka przybliżyła fakty przedstawiające przyczyny i oblicza ubóstwa oraz głodu, które dotyczą ponad 1/3 ludności globu. Podała, iż ponad 50% ludności Afryki zapada na choroby związane ze spożywaniem wody złej jakości, między innymi na cholerę i biegunka dziecięcą. HIV/AIDS zabija codziennie 6000 ludzi, zaś kolejne 8200 ludzi zakaża się tym śmiertelnoścym wirusem. Co pięć sekund na świecie z głodu umiera jedno dziecko. Liczba głodujących ludzi na Ziemi wzrosła o ponad 40 milionów w ciągu ostatnich lat. Na całym świecie, według badań ONZ, głodują ponad 963 miliony ludzi, czyli co szósty mieszkaniec naszej planety. W tej specyficznej i niechlubnej statystyce przodują: Afryka na południe od Sahary, Indie oraz Chiny. Na całym świecie 783 miliony osób żyje bez dostępu do wody pitnej.

Lila Pietrusiewicz przeanalizowała także przyczyny zjawiska głodu, podając, że wzrost cen żywności jest jego głównym czynnikiem sprawczym. Od 2006 roku ziarno, nawozy i maszyny rolnicze zdrożały co najmniej dwukrotnie. Spadająca urodzajność gleby, degradacja ziemi i pandemia AIDS doprowadziły w ostatnich 25 latach do 23% spadku produkcji żywności na mieszkańca przy czym liczba ludności drastycznie się zwiększyła. Cena zwykłych nawozów dla afrykańskiego rolnika jest 2 do 6 razy wyższa od ceny na rynku światowym. Oprócz tych przyczyn autorka wymieniła niską stopą rozwoju biednych krajów, błędne decyzje polityczne, niewłaściwą i skorumpowaną władzę, brutalnych przywódców oraz konflikty zbrojne. W dalszej części prezentacji prelegentka omówiła sposoby walki z głodem. Jedną z metod zmniejszenia problemu głodu jest edukacja. Minimum 6-letnia edukacja dziewczynek znacząco zwiększyłaby ich szanse na przeżycie w okresie przedporodowym i w czasie porodu, a dzieci, których matki chodziły przez 5 lat do szkoły podstawowej, mają o 40% wyższy wskaźnik przeżywalności niż dzieci kobiet nie posiadających żadnego wykształcenia. Na zakończenie prezentacji, autorka oceniła realizację założonych w 2000 roku Celów Milenijnych. Trzy istotne cele związane z ubóstwem, slumsami i dostępem do wody zostały osiągnięte na trzy lata przed rokiem 2015.

Temat edukacji globalnej na tle rasowym i etnicznym poruszył Tomasz Srokowski. Omówił on czym jest rasizm, podając, iż jest to zespół poglądów głoszących tezę o nierówności ludzi, a wynikająca z nich ideologia przyjmuje wyższość jednych ras nad innymi. Przetrawanie tych „wyższych” ras staje się wartością nadrzędną i z ra-

cji swej wyższości dążą do dominowania nad rasami „niższymi”. Rasizm opiera się na przekonaniu, że różnice w wyglądzie ludzi niosą za sobą niezbywalne różnice osobowościowe i intelektualne. W dalszej części prezentacji podał przykłady najbardziej znanych przejawów dyskryminacji na świecie, wymieniając II wojnę światową i politykę apartheidu w RPA. Następnie, autor przedstawił najczęściej spotykane przykłady dyskryminacji rasowej i etnicznej. Wymienił tu dyskryminację w dostępie do dóbr i usług świadczonych publicznie między innymi odmowę sprzedaży towaru lub świadczenia usług przez sprzedawcę lub usługodawcę z powodu uprzedzeń rasowych, dyskryminację w miejscu pracy (np. mobbing w miejscu pracy, pomijanie danej osoby w ścieżce awansu zawodowego, odmowa przyjęcia do pracy osoby należącej do określonej mniejszości narodowej lub etnicznej pomimo posiadania równorzędnych lub wyższych kwalifikacji zawodowych), osiedlanie osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych w określonych miejscowościach lub w dzielnicach większych miast lub oferowanie gorszego standardu zamieszkania, określane mianem „gettoizacji” oraz złe traktowanie, włączając w to naruszanie nietykalności cielesnej, kierowanie obraźliwych słów, wyśmiewanie z powodu przynależności rasowej i etnicznej.

Prelegent wnikliwie przeanalizował także wątek rasizmu w Polsce, stwierdzając, że w polskich sądach brak jest spraw o dyskryminację rasową. Wiele ofiar nie szuka według niego pomocy ponieważ nie wierzą w możliwość sukcesu. Tak samo w przypadku aktów przemocy na tle rasowym. W 2011 roku Fundacja Wiedza Lokalna przeprowadziła badanie, którego celem jest wdrożenie monitorowania treści publikowanych przez internautów w Polsce. Badanie wykazało, że grupą najbardziej dotkniętą mową nienawiści i językiem wrogości są Żydzi, a kolejną Rosjanie. Natomiast opisując sytuację prawną w Polsce, Tomasz Srokowski zacytował wybrane artykuły Kodeksu karnego. Na zakończenie swojego wystąpienia, autor wymienił nazwiska działaczy przeciw dyskryminacji, wyszczególniając Martina Luthera Kinga oraz Nelsona Mandelę.

Następna, niezwykle ciekawa prezentacja, autorstwa Kamila Zająca, zatytułowana była *Wirtualna woda, czyli ile wody naprawdę zużywasz*. Prelegent przybliżył zebrany definicję wirtualnej wody – to woda, którą zużyto do wyprodukowania danej rzeczy lub usługi. I tak na przykład jeden kubek kawy mieści w sobie 140 litrów wirtualnej wody, która zużyta została do uprawy roślin, produkcji, wytworzenia opakowania oraz transportu produktów. W dalszej części prezentacji skupił się na etapach zużycia wody na przykładzie koszulki, wyszczególniając etap produkcji bawełny, przetwarzania bawełny, wyprodukowania koszulki, transportu koszulki, zakupu koszulki, jej użytkowania oraz etap wyrzucenia. W dalszej kolejności podał jeszcze kilka innych

przykładów produktów zawierających wirtualną wodę – jedna para jeansów to 10 000 litrów wirtualnej wody, jedna pizza to 1259 litrów wirtualnej wody, a komputer to 160 000 litrów. Na zakończenie, Kamil Zając przybliżył uczestnikom seminarium dla czego wirtualna woda ma duże znaczenie dla ludzi na całym świecie. Każdy człowiek zużywa 2,3 miliona litrów wody rocznie, z czego 89% wody mieści się w produktach codziennego użytku, podanych przez autora za przykłady (kubek kawy, hamburger, jeansy itp.), a tylko 11% zużywane jest w celach sanitarnych i zaspokojenia potrzeb higieny. Poradził ponadto zebranym, aby w celu oszczędności wody wirtualnej robić zakupy na rynku lokalnym, co zmniejszy jej zużycie o koszty transportu.

Temat kolektorów słonecznych przybliżyła w kolejnej prezentacji Jolanta Wojda. Autorka podkreśliła jak ważna dla zrównoważonego rozwoju jest energia słoneczna. Decydując się na montaż systemów solarnych przyczyniamy się do ochrony środowiska. Słońce jest jedną z miliarda gwiazd, która jest źródłem energii wszystkich istot żyjących na Ziemi. Energia słoneczna jako najczystsza i ekologiczna energia odnawialna może pokryć do 70% zapotrzebowania na energię cieplną niezbędną do ogrzania wody bieżącej lub wspomagania centralnego ogrzewania, zmniejszając tym samym koszty domowe. Dzięki odpowiedniej technice i montażowi możemy pozyskiwać promieniowanie słoneczne w stosunkowo niskich temperaturach, czyli praktycznie przez cały rok. Autorka prezentacji przybliżyła zebranym czym są kolektory słoneczne oraz panele fotowoltaiczne i na jakiej zasadzie działają. Kolektory słoneczne dzielą się na próżniowe i płaskie. Służą one do przetwarzania energii słonecznej w energię ciepła. Uzyskane ciepło można wykorzystać do ogrzewania wody użytkowej, basenowej a także do wspomagania centralnego układu grzewczego. Fotowoltaika jest kolejnym ekologicznym rozwiązaniem pozyskiwania i przetwarzania energii słonecznej na energię elektryczną. Dzięki zastosowaniu odpowiedniej specyfikacji sprzętu panele fotowoltaiczne są niezawodne i nie zanieczyszczają środowiska naturalnego. Dają także poczucie bezpieczeństwa przy ciągłych wahaniami i wzroście cen od dostawców prądu. Całkowite lub częściowe pozyskiwanie energii elektrycznej dzięki panelom fotowoltaicznym znacząco podnosi również wartość nieruchomości.

O zrównoważonym rozwoju w kontekście wiatraków będących niekonwencjonalnym źródłem energii, mówiła Anastasiia Tretiak. Na początku swojego wystąpienia podała definicję zrównoważonego rozwoju, stwierdzając, iż jest to proces zmian społecznych, gospodarczych, środowiskowych, który zapewnia równowagę pomiędzy zyskami a kosztami rozwoju, czyli jest „odzwierciedleniem polityki i strategii”. Omówiła także jak energia wiatru za pomocą turbin przekształca się w energię mechaniczną, a następnie elektryczną. Skupiła się oprócz tego na farmach wiatro-

wych w Polsce i na świecie. Omawiane farmy są elektrowniami z wieloma turbinami, ustawionymi w bliskiej odległości, a największa z nich na terenie Polski znajduje się w miejscowości Tymień. Farmy wiatrowe budowane na wodzie nazywają się natomiast parkami wiatrowymi, a wyprodukowana dzięki nim energia jest o 50% większa niż ta uzyskana na farmach stojących na ziemi. Na zakończenie wystąpienia, autorka dokonała bilansu wad i zalet energii pozyskiwanej z wiatru za pomocą wiatraków. Zaletą jest według prelegentki czystość ekologiczna energii, fakt, że nigdy się ona nie wyczerpie i jest ona darmowa oraz dzięki niej możliwe jest częściowe uniezależnienie od dostawców prądu. Wadą takiego systemu pozyskiwania energii jest natomiast wysoki koszt budowy turbin, ich hałaśliwość, niestabilność oraz fakt, iż do funkcjonowania potrzebują dużej przestrzeni.

Temat zrównoważonego rozwoju, poruszony w tym roku w czasie Tygodnia Edukacji Globalnej jest niezwykle ważny. Zrównoważony rozwój to racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych Ziemi. Taki rozwój zapewnia wszystkim ludziom możliwość zaspokojenia swoich podstawowych potrzeb bez zagrożenia, że dla przyszłych pokoleń zabraknie czystego powietrza, wody pitnej, węgla czy ropy. Uznaje on, iż każdy człowiek ma prawo do polepszania jakości swojego życia, co nie może się jednak odbywać kosztem innych ludzi albo środowiska naturalnego. Oznacza to, że ludzie oprócz prawa do godnego życia mają również obowiązek zapewnienia tego prawa przyszłym pokoleniom. Patrząc na zrównoważony rozwój z perspektywy praw człowieka bardzo ważne jest by zrozumieć, że aby dany człowiek lub społeczeństwo mogło się rozwijać, najpierw powinny być spełnione podstawowe potrzeby jednostki. Proces ten musi jednak przebiegać w sposób niezagrażający środowisku naturalnemu i innym ludziom. Warunki socjalne takie jak dostęp do wody pitnej czy pożywienia, które zapewnią nam zdrowie są podstawą. Jeśli woda w okolicy zamieszkałej przez ludzi jest czysta, mogą oni uprawiać rolę, wykarmić rodzinę, czasem nawet zainwestować nadwyżkę. Będąc zdrową jednostką, która ma dach nad głową, mogą myśleć o szkole dla swoich dzieci. Dzięki dostępowi do edukacji i informacji mają możliwość pracować, co zapewni im oraz ich bliskim godne życie oraz rozwój. Zdrowe i czyste środowisko jest niezbędnym warunkiem spełnienia praw człowieka. Wszystkie wątki poruszone na seminarium miały ogromne znaczenie w temacie zrównoważonego rozwoju i niewątpliwie pogłębiły one świadomość uczestników seminarium w kwestii omawianego zagadnienia.